

Obchodné a konkurzné právo v SR – vývoj a aktuálne otázky

Martin Maliar

apríl 2015

Obchodné právo v SR 2010 - 2015

- transpozičné opatrenia (smernica o oneskorených platbách)
- projekt Singapur (základné imanie v s.r.o. iba ako možnosť)
- Akčný plán boja proti daňovým podvodom
- nová pomoc „start - upom“ – nový typ obchodnej spoločnosti – **Jednoduchá akciová spoločnosť, akciová spoločnosť s premenlivým základným imaním**

Konkurzné právo v SR 2006 - 2012

- neadekvátne definícia predĺženia (pomer majetku k splatným záväzkom)
- priateľské konkurzy (ovládnutie konkurzu pôvodnými spoločníkmi)
- vysoký počet reštrukturalizácií (liberálna úprava – reštrukturalizáciu môže využiť takmer každý podnikateľ)
- nízky počet osobných bankrotov (neistota v dĺžke obdobia oddĺžovania)

Novela OBZ a ZKR 2014 – neprelomené prezidentovo veto

- a) register diskvalifikácií
- b) fiduciárne povinnosti členov štatutárnych orgánov
- c) 1 –eurová s.r.o.
- d) kríza kapitálovej obchodnej spoločnosti
- e) spresnenie pravidiel pre postavenie osôb s vylučovacím právom (finančný leasing, výhrada vlastníctva)
- f) otváranie konkurzu zamestnancami

Ďalší vývoj OBZ a ZKR?

Očakávané zmeny

- nový civilný sporový poriadok
- jednoduchá akciová spoločnosť (jún 2015)
- akciová spoločnosť s premenlivým základným imaním (jún 2015)
- register diskvalifikácií (jún 2015)
- rozhodovanie súdu o hlasovacích právach v K aj R (jún 2015)
- insolvenčný register (2016)

Civilný sporový poriadok

- nová úprava doručovania
- predbežné prejednanie sporu
- rozsudky pre zmeškanie (ex offa)
- nový spôsob zmeny účastníkov konania
- nové princípy podávania opravných prostriedkov – uznesenia
- zvýšenie váhy skutkových tvrdení

„Skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné.“

Jednoduchá akciová spoločnosť

- spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. ZI minimálne 1 euro.

S akciami môžu byť spojené osobitné práva a stanov spoločnosti.

Akcie s osobitnými právami - právo na pevný, prednostný, podriadený alebo inak rozdielny podiel na zisku alebo na likvidačnom zostatku, rozdielny počet hlasov akcionára nezávislý na pomere menovitej hodnoty jeho akcií k výške základného imania alebo rozdielny rozsah práva na poskytovanie informácií o spoločnosti. S akciami s rovnakou menovitou hodnotou môžu byť spojené rôzne osobitné práva.

Jednoduchá akciová spoločnosť

- opustenie kogentnosti druhu emitovaných akcií
- opustenie obmedzení pre nadobúdanie akcií samotnou JAS
- obmedzenie oprávaní akcionárov nazeráť do zápisníc zo zasadania DR
- opustenie povinnosti predstavenstva zvolať VZ pri strate.... a povinnosti informovania DR predstavenstvom
- zákaz konkurencie – výnimka
- zrušenie voľby členov DR zamestnancami
- verejnosť zoznamu akcionárov

Jednoduchá akciová spoločnosť

Akciónárske dohody

Nové možnosti osobitných akcionárskych dohôd – vynútiteľné priamo z verejného registra (vecno-právna povaha)

- právo pridať sa k prevodu akcií (tag-along)
- právo požadovať prevod akcií (drag-along)
- právo požadovať nadobudnutie akcií

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Kríza kapitálovej spoločnosti

- koncept základného imania vs. adekvátny pomer vlastných zdrojov krytia majetku k cudzím zdrojom

Regulatívna idea - zodpovedný podnikateľ v stave krízy spoločnosť dofinancuje, alebo podnikne opatrenia na reštrukturalizáciu záväzkov, prípadne požiada o vyhlásenie konkurzu (povinnosti v ZKR)

- zákaz vrátenia úveru alebo obdobného plnenia nahradzujúceho vlastný kapitál počas krízy

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

Za vrátenie vkladu sa považuje aj plnenie bez primeraného protiplnenia, poskytnuté spoločnosťou na základe právneho úkonu dojednaného so spoločníkom alebo v jeho prospech, bez ohľadu na formu dojednaní alebo platnosť. To platí rovnako pre plnenie spoločnosti poskytnuté z dôvodu ručenia, pristúpenia k záväzku, záložného práva, či inej zábezpeky poskytnutej spoločnosťou na zabezpečenie záväzkov spoločníka alebo v jeho prospech.

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

Primeranosť protiplnenia

Pri posudzovaní primeranosti protiplnenia je potrebné zohľadniť najmä schopnosť druhej strany ho poskytnúť, obvyklú cenu na trhu, ako aj cenu, za ktorú spoločnosť obvykle poskytuje obdobné plnenia v bežnom obchodnom styku s inými osobami. Ak takých informácií niet, je potrebné zohľadniť jeho najpravdepodobnejšiu cenu ku dňu plnenia v danom mieste a čase, ktorú by bolo možné dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, pri konaní s primeranou opatrnosťou, zohľadnení všetkých dostupných informácií a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprímeranou pohnútkou.

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

- *komanditná spoločnosť*
- *spoločnosť s ručením obmedzeným*
- *akciová spoločnosť*
- *družstvo* – s výnimkami podľa § 234

...Stanovy môžu určiť, že v prípadoch, keď členský vklad spočíval úplne alebo sčasti v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na družstvo, môže člen žiadať vyporiadanie vrátením tejto nehnuteľnosti, a to v hodnote, ktorá je evidovaná v majetku družstva v čase zániku jeho členstva. Ak je výška vyrovnacieho podielu menšia, než je hodnota vrátenej nehnuteľnosti, je nadobúdajúci člen povinný uhradiť družstvu rozdiel v peniazoch. Stanovy môžu určiť, že obdobne sa postupuje aj v prípade, keď spočíval členský vklad v poskytnutí iného vecného plnenia. Družstvo zodpovedá členovi, ak nakladá s majetkom družstva spôsobom, ktorý by toto vrátenie znemožňoval.....

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

Spoločníkom je aj:

- *a) bývalý spoločník, ak k plneniu podľa odseku 2 došlo v lehote dvoch rokov, odkedy prestal byť spoločníkom spoločnosti, alebo*
- *b) osoba, ktorá sa stala spoločníkom spoločnosti v lehote dvoch rokov*

Plnenie je poskytnuté v prospech spoločníka, ak je poskytnuté :

- *a) tomu, kto má priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 5% na základnom imaní spoločníka alebo hlasovacích právach v spoločníkovi alebo má možnosť uplatňovať vplyv na riadenie spoločníka, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu,*
- *b) blízkej osobe spoločníka,*
- *c) osobe konajúcej na účet spoločníka.*

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

- obrátené dôkazné bremeno

Ak sa nepreukáže opak, predpokladá sa, že plnenie poskytnuté spoločnosťou bez primeraného protiplnenia osobe, pri ktorej nie je možné zistiť konečného užívateľa výhod, bolo poskytnuté v prospech niektorého zo spoločníkov spoločnosti.

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Zákaz vrátenia vkladu

- Hodnota vkladu vráteného v rozpore s týmto zákonom sa musí spoločnosti podľa zásad o bezdôvodnom obohatení vrátiť späť, a to v rozsahu rozdielu medzi protiplnením skutočne poskytnutým a protiplnením, ktoré malo byť poskytnuté ako primerané.
- Splnenie povinnosti nemôže spoločnosť odpustiť a štatutárny orgán je povinný ju vymáhať.
- Za splnenie povinnosti podľa odseku 1 ručia spoločne a nerozdielne členovia štatutárneho orgánu, ktorí vykonávali funkciu v čase vrátenia vkladu. Spolu s nimi ručia tí, ktorí vykonávali funkciu člena štatutárneho orgánu v období, v ktorom spoločnosť nárok na vrátenie plnenia neuplatňovala a o tejto povinnosti s prihliadnutím na všetky okolnosti vedeli alebo mohli vedieť.
- Ručenie podľa odseku 3 vzniká voči spoločnosti a voči veriteľom spoločnosti. Ručenie voči veriteľom spoločnosti zaniká vrátením hodnoty vkladu späť spoločnosti.

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Transakcie s konfliktom záujmov

§59a sa nebude uplatňovať na spoločnosť s ručením obmedzeným

Nové prostriedky ochrany veriteľov

Ručenie členov štatutárnych orgánov za obchody (plnenia) poškodzujúce spoločnosť, sekundárne veriteľov spoločnosti.

- 1./ transakcie s konfliktom záujmov
- 2./ rozdelenie zisku a iných vlastných zdrojov (doplnenie úpadkového testu)
- 3./ vrátenie vkladu
- 4./ vrátenie plnenia nahradzujúceho vlastné zdroje

Register diskvalifikácií

Diskvalifikácia najmä za porušenie povinnosti podať návrh na konkurz včas.

Kedy je návrh na konkurz podaný včas?

Zodpovednosť za nepodanie návrhu na konkurz včas

Povinnosť podať návrh na konkurz - § 11 ods. 2 ZKR

Dlžník v predĺžení je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom predĺžení. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Definícia predĺženia

- § 3 ods. 3 ZKR
- Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku. Pri stanovení hodnoty záväzkov a hodnoty majetku sa vychádza z účtovníctva alebo z hodnoty určenej znaleckým posudkom, ktorý má pred účtovníctvom prednosť a prihliadne sa aj na očakávateľné výsledky ďalšej správy majetku, prípadne očakávateľné výsledky ďalšieho prevádzkovania podniku, ak možno so zreteľom na všetky okolnosti odôvodnene predpokladať, že bude možné v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku pokračovať. **Do sumy záväzkov sa nezapočítava suma záväzkov, ktoré sú spojené so záväzkom podriadenosti ani suma záväzkov, ktoré by sa v konkurze uspokojovali v poradí ako podriadené pohľadávky.**

ZKR 2015? – iniciovanie konkurzu zamestnancami

- doloženie pohľadávky (§ 12 ods. 2 ZKR)

aj písomným vyhlásením s úradne osvedčenými podpismi najmenej piatich zamestnancov alebo bývalých zamestnancov dlžníka, ktorí nie sú jeho spriaznenými osobami, o nesplnení ich pohľadávky na mzde, odstupnom alebo odchodnom 30 dní po lehote splatnosti; navrhovateľom v tomto prípade môže byť len zamestnanec alebo bývalý zamestnanec dlžníka, ktorý nie je osobou spriaznenou s dlžníkom, a ktorý je zastúpený odborovou organizáciou, aj keď nie je jej členom.

ZKR 2015?– iniciovanie konkurzu zamestnancami

- preddavok (§ 13 ZKR)

Povinnosť zaplatiť preddavok nemá navrhovateľ, ktorý doložil pohľadávku podľa § 12 ods. 2 písm. e).

Ak súd v tomto prípade po tom, čo dlžníkovi ustanovil predbežného správcu, konkurzné konanie pre nedostatok majetku zastavil, odmenu a výdavky predbežného správcu platí Sociálna poisťovňa. O nároku predbežného správcu súd rozhodne v uznesení o určení odmeny a výdavkov predbežného správcu; proti tomuto uzneseniu je oprávnená podať odvolanie Sociálna poisťovňa.“.

ZKR 2015? – ďalšie zmeny – reštrukturalizácia (§ 109)

Správca môže odporučiť reštrukturalizáciu dlžníka, ak

.....účtovné závierky dlžníka poskytujú verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii dlžníka.“.

.....od skončenia ostatnej reštrukturalizácie dlžníka alebo jeho právneho predchodcu uplynuli aspoň dva roky.“.

ZKR 2015? - reštrukturalizácia (§ 110)

Náležitosti posudku

+ podrobné zhodnotenie právnych úkonov dlžníka so spriaznenými osobami, ktoré mohli viesť k úpadku, uskutočnených počas hroziaceho úpadku alebo v úpadku, najmä vo vzťahu k predpisom obchodného práva upravujúcim zákaz konkurencie, zákaz vrátenia vkladov, zákaz vrátenia plnení nahradzujúcich vlastné zdroje, transakcie s konfliktom záujmov, zákaz vyplácania zisku a rozdeľovania iných vlastných zdrojov,

+ označenie osôb, ktoré ručia za záväzky dlžníka, alebo svojim majetkom záväzky dlžníka zabezpečujú a opis tohto majetku.

ZKR 2015? – ďalšie zmeny – reštrukturalizácia (§ 110)

V reštrukturalizačnom posudku tiež .....

+ vyjadrenie audítora alebo súdneho znalca, či účtovná závierka dlžníka, pripojená k návrhu na povolenie reštrukturalizácie, poskytuje verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii dlžníka

+ udaj o výške čistého zisku a iných vlastných zdrojov dlžníka, rozdelených jeho členom v posledných dvoch rokoch.

ZKR 2015? – debt equity swap?

Podľa plánu musí dôjsť k vydaniu akcií alebo iných majetkových účastí na dlžníkovi alebo na preberajúcej osobe za nové peňažné vklady, alebo výmenou pohľadávok veriteľov, ktorí nie sú spriaznení s dlžníkom, a to aspoň vo výške podľa § 110 ods. 2 písm. e);

ZKR 2015? – ďalšie zmeny – reštrukturalizácia (§ 112)

K návrhu na povolenie reštrukturalizácie

- zoznam právnych úkonov dlžníka so spriaznenými osobami, uskutočnených v posledných dvoch rokoch, týkajúcich sa majetku dlžníka v hodnote

1. vyššej ako 10% hodnoty základného imania dlžníka,
2. vyššej ako 5% najnižšej hodnoty základného imania pre akciovú spoločnosť, ak dlžník nevytvára základné imanie,

ZKR 2015? – ďalšie zmeny – reštrukturalizácia (§155)

Plánom zostáva nedotknuté právo veriteľa v rozsahu zistenej pohľadávky domáhať sa jej uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku.

ZKR 2015? – priznávanie hlasovacích práv

- inštitút prieskumného pojednávania?
- veritelia môžu navzájom popierať pohľadávky
- rozhodovanie súdu o priznávaní hlasovacích práv
- priznávanie hlasovacích práv v K v širšom rozsahu a priznávanie hlasovacích práv aj v R

Priznávanie hlasovacích práv v K ?

Správca na podnet popretého veriteľa bez zbytočného odkladu predloží súdu prihlášku

- a) pohľadávky, ktorá bola účinne popretá iným veriteľom, bez ohľadu na to, či bola zároveň popretá aj správcom,
  - b) pohľadávky priznanej rozhodnutím alebo iným podkladom, na základe ktorého by inak bolo možné nariadiť výkon rozhodnutia, alebo vykonať exekúciu,
  - c) pohľadávky, v ktorej bolo uplatnené zabezpečovacie právo registrované v registri záložných práv, registrované v osobitnom registri, alebo zapísané v katastri nehnuteľnosti.
- Súd na základe predložených listín bez zbytočného odkladu rozhodne, či a v akom rozsahu veriteľovi prizná hlasovacie práva a ďalšie práva spojené s popretou pohľadávkou.

Priznávanie hlasovacích práv v R ?

Správca na podnet popretého veriteľa bez zbytočného odkladu predloží súdu prihlášku

- a) pohľadávky priznanej rozhodnutím alebo iným podkladom, na základe ktorého by inak bolo možné nariadiť výkon rozhodnutia, alebo vykonať exekúciu,
- b) pohľadávky, v ktorej bolo uplatnené zabezpečovacie právo registrované v registri záložných práv, registrované v osobitnom registri, alebo zapísané v katastri nehnuteľnosti.

Súd na základe predložených listín bez zbytočného odkladu rozhodne, či a v akom rozsahu veriteľovi prizná hlasovacie práva a ďalšie práva spojené s popretou pohľadávkou.

Výhrada vlastníctva a finančný lízing – K - de lege ferenda

Ten, kto by s poukazom na výhradu vlastníctva mohol inak žiadať vylúčenie veci zo súpisu, môže svoje práva v konkurze uplatniť prihláškou rovnako, ako by uplatňoval zabezpečovacie právo. Má sa za to, že prihláškou poveruje správcu na súpis a speňaženie vecí pod výhradou vlastníctva. Na postavenie takéhoto veriteľa sa použijú primerane ustanovenia upravujúce postavenie zabezpečených veriteľov.

Pravidlo sa použije rovnako aj pre uplatňovanie práv veriteľom, ktorý dlžníkovi prenajal vec za dohodnuté nájomné na dobu určitú, s cieľom prevodu prenajatej veci do vlastníctva dlžníka.

De lege ferenda - účinky vyhlásenia konkurzu – výhrada vlastníctva, finančný lízing

Ak úpadca pred vyhlásením konkurzu predal vec s výhradou vlastníctva a kupujúcemu ju odovzdal, môže kupujúci vec vrátiť alebo trvať na zmluve.

Ak úpadca pred vyhlásením konkurzu kúpil a prevzal vec s výhradou vlastníctva bez toho, aby k nej nadobudol vlastnícke právo, nemôže predávajúci uplatňovať vrátenie veci, ak správca splní povinnosti podľa zmluvy bez zbytočného odkladu po tom, ako bol predávajúci k plneniu vyzvaný.

Správca môže splniť povinnosti len vtedy, ak sa vec u úpadcu nachádza a ich splnenie môže byť pre podstatu výhodnejšie.

Ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa použijú primerane aj na zmluvy, predmetom ktorých je prenájom veci za dohodnuté nájomné na dobu určitú, s cieľom prevodu prenajatej veci do vlastníctva.

Reštrukturalizácia a finančný lízing

Účinky začatia R konania (§ 114 ods. 1)

- a) dlžník je povinný obmedziť výkon svojej činnosti na bežné právne úkony; iné právne úkony dlžníka podliehajú súhlasu správcu, ktorý vypracoval posudok,
- b) pre pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, nemožno začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie na majetok patriaci dlžníkovi; už začaté konania o výkon rozhodnutia alebo exekučné konania sa prerušujú,
- c) pre zabezpečenú pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, nemožno začať ani pokračovať vo výkone zabezpečovacieho práva na majetok patriaci dlžníkovi,
- d) druhá zmluvná strana nemôže vypovedať zmluvu uzatvorenú s dlžníkom alebo od nej odstúpiť pre omeškania dlžníka s plnením, **na ktoré druhej zmluvnej strane vznikol nárok pred začatím reštrukturalizačného konania; vypovedanie zmluvy alebo odstúpenie od zmluvy z tohto dôvodu je neúčinné,**
- e) **zmluvné dojednania umožňujúce druhej zmluvnej strane vypovedať zmluvu uzatvorenú s dlžníkom alebo od nej odstúpiť z dôvodu reštrukturalizačného konania alebo konkurzného konania sú neúčinné,**
- f) pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, nemožno voči dlžníkovi započítať.

Reštrukturalizácia a finančný lízing – de lege ferenda

§120 ods. 5 ZKR?

Veriteľ dlžníka, ktorý z dôvodu začatia reštrukturalizačného konania nemôže účinne vypovedať alebo odstúpiť od zmluvy, **na základe ktorej je dlžník oprávnený mať u seba vec, ku ktorej môže po splnení zmluvných podmienok nadobudnúť vlastnícke právo**, môže svoje práva v reštrukturalizácii uplatniť tak, akoby išlo o zabezpečenú pohľadávku.“

Úroky z omeškania – 1.1.2015 zmena nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z.

Zmena režimu úrokov z omeškania v obchodných záväzkových vzťahoch

Defaultný režim – **variabilná úroková sadzba**, ktorá sa mení vždy k 1.1. a 1.7.

Opčný režim – **fixná úroková sadzba** – sadzba úrokov z omeškania sa určuje

Variabilná sadzba - 8,05%   od 1.1.2015 – do 30.6.2015